

ZALECENIA POKONTROLNE

Podmiot kontrolowany: Oddziały I – IV
Wydział Dowodzenia
Referat Kontroli Odpadów

I. Zakres kontroli:

POPRAWNOŚĆ NAKŁADANIA MANDATÓW KARNYCH I STOSOWANIA POUCZEŃ W SYTUACJI ZBIEGU PRZEPISÓW I WYKROCZEŃ

Czynności kontrolne polegały na weryfikacji wypełniania obowiązków związanych z poprawnością nakładania mandatów karnych i stosowania pouczeń w sytuacji zbiegu przepisów i zbiegu wykroczeń. Dokonano analizy losowo wybranych interwencji przeprowadzonych w III kwartale 2018 roku, ze zwróceniem szczególnej uwagi na sposób ich odnotowywania oraz prawidłowość zastosowanych środków (zgodność z zasadami określonymi w Kodeksie wykroczeń).

W ocenie uwzględniono:

1. Prawidłowość stosowania środków – zgodność z zasadami określonymi w Kodeksie wykroczeń:
 - a) zbieg wykroczeń (art. 9§2 Kodeksu wykroczeń),
 - b) zbieg przepisów (art. 9§1 Kodeksu wykroczeń).
2. Prawidłowość dokumentowania:
 - a) kompletność i poprawność danych ujętych w notatnikach służbowych podejmujących interwencje strażników ze zwróceniem uwagi na:
 - podstawę faktyczną legitymowania,
 - czas i miejsce zdarzenia,
 - dane personalne legitymowanego,
 - rodzaj dokumentu (seria, numer, kto wystawił dokument) lub oświadczenie, które stanowiło podstawę do ustalenia tożsamości oraz wynik sprawdzenia legitymowanego w bazie,
 - kwalifikację prawną ujawnionego wykroczenia,
 - opis popełnionego wykroczenia,
 - zastosowany środek (pouczenie, mandat karny, wniosek do sądu),
 - inne.
 - b) kompletność i poprawność danych wpisanych na blankiecie mandatu karnego ze zwróceniem uwagi na:
 - kwotę nałożonego mandatu,
 - dane personalne osoby ukaranej,

- sposób ustalenia danych osobowych,
- opis i kwalifikację prawną wykroczenia,
- nr służbowy i podpis funkcjonariusza,
- datę i podpis osoby ukaranej.

3. Inne.

II. Termin kontroli: 1 listopada do 31 grudnia 2018 r.

III. Dokonane ustalenia:

W trakcie kontroli poddano analizie 258 przeprowadzonych interwencji, w których mógł wystąpić określony w doktrynie prawnej „zbieg przepisów ustawy” lub „zbieg wykroczeń”.

Zbieg przepisów to sytuacja, kiedy sprawca jednym czynem narusza dwa lub więcej przepisów ustawy karnej.

Zgodnie z treścią art. 9§1 Kodeksu wykroczeń, jeżeli jeden czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów (jest to określane jako tzw. „realny zbieg przepisów”). W oparciu o wskazany przepis w doktrynie prawnej podkreśla się, że jeden czyn może stanowić tylko jedno wykroczenie. Art. 96§1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia jest w tym przypadku przepisem szczególnym, określającym zasady nakładania grzywnien w postępowaniu mandatowym i stanowi on m.in., iż w wypadku o którym mowa w art. 9§1 Kodeksu wykroczeń można nałożyć grzywnę w wysokości do 1000 zł.

W związku z powyższym w przypadku ujawnienia przez strażników zdarzenia, w trakcie którego sprawca naruszył więcej niż jeden przepis, ale nastąpiło to w ramach jednego czynu, istnieje możliwość nałożenia tylko jednego mandatu karnego lub zastosowanie tylko jednego pouczenia. Niemniej w opisie czynu (umieszczonym na mandacie, w notatniku służbowym) funkcjonariusz powinien w takiej sytuacji wskazać wszystkie niezgodne z prawem zachowania, jakich dopuścił się sprawca.

Przykładami zbiegu przepisów są m.in. następujące sytuacje:

- kierujący zaparkował pojazd w odległości mniejszej niż 10 m przed przejściem dla pieszych (art. 97 Kw), a jednocześnie postój pojazdu nastąpił wzdłuż linii ciągłej, co zmuszało innych uczestników ruchu do najeżdżania na tę linię (art. 97 Kw) i dodatkowo utrudniało ruch pojazdów (art. 90 Kw),
- kierujący zaparkował pojazd na chodniku, pozostawiając dla pieszych szerokość chodnika mniejszą niż 1,5 m (art. 97 Kw), jednocześnie w miejscu obowiązywania znaku drogowego B-36 „zakaz zatrzymywania się” (art. 92§1 Kw),
- kierujący zaparkował pojazd jedną osią na chodniku, pozostawiając dla pieszych szerokość chodnika mniejszą niż 1,5 m, czym utrudnił ruch pieszych (art. 90 Kw), a jednocześnie drugą osią pojazdu uszkodził roślinność na zieleńcu (art. 144§1 Kw),
- osoba wykrzykując w miejscu publicznym słowa wulgarne (art. 141 Kw) zakłóciła porządek publiczny (art. 51§1 Kw).

W każdym z powyższych przypadków zachowanie sprawcy stanowiło pojedynczy czyn, chociaż wyczerpywało znamiona wykroczeń określonych w różnych przepisach. Wobec powyższego w opisanych sytuacjach możliwe było wyłącznie jednorazowe ukaranie każdego ze sprawców.

Zbieg wykroczeń z kolei to sytuacja, gdy sprawca dopuszcza się dwóch lub więcej czynów i w związku z tym poniesie odpowiedzialność za dwa lub więcej wykroczeń.

W sytuacji stwierdzenia, że sprawca popełnił kilka różnych wykroczeń, a jednocześnie stanowią one odrębne czyny, w trybie mandatowym funkcjonariusz może wystawić tyle mandatów, ile ujawnił wykroczeń, za każde wymierzając odrębną karę (co prawda zgodnie z art. 9§2 Kodeksu wykroczeń, jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń, wymierza się łącznie karę w granicach zagrożenia określonych w przepisie przewidującym najsurowszą karę, jednakże przepis ten dotyczy „orzekania”, a więc działania na etapie postępowania sądowego, nie odnosi się on zatem do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego).

Przykładami zbiegu wykroczeń są m.in. następujące sytuacje:

- kierujący nie zastosował się do znaku drogowego B-1 „zakaz ruchu w obu kierunkach” (art. 92§1 Kw), w trakcie kontroli nie posiadał przy sobie dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdem (art. 95 Kw),
- osoba wyrzuciła niedopałek papierosa na chodnik (art. 145 Kw), a podczas czynności legitymowania umyślnie wprowadziła w błąd funkcjonariusza, co do tożsamości własnej (art. 65§1 Kw) oraz w miejscu publicznym używała słowa wulgarne (art. 141 Kw).

W podanych wyżej przypadkach wszystkie opisane naruszenia przepisów – mimo że następowały one w zbliżonym miejscu i czasie – stanowią osobne czyny, a zatem należy je traktować jako odrębne wykroczenia. W związku z powyższym w analogicznych sytuacjach istnieje możliwość nałożenia na sprawcę odrębnego mandatu karnego za każdy ujawniony przypadek naruszenia przepisu (przy założeniu, że funkcjonariusz jest uprawniony do prowadzenia postępowania mandatowego odnośnie danego rodzaju czynu zabronionego).

Weryfikując wybrane do kontroli interwencje ustalono, iż funkcjonariusze nie mają problemu z oceną sytuacji i realizacją interwencji w sytuacjach wystąpienia zbiegu wykroczeń.

W 129 interwencjach, w których wystąpił zbieg wykroczeń, stwierdzono tylko 1 przypadek nieprawidłowego nałożenia 1 mandatu karnego w sytuacji popełnienia przez kierującego pojazdem, dwóch odrębnych wykroczeń.

W trakcie kontroli stwierdzono natomiast szereg uwag dotyczących nieprawidłowego przeprowadzenia interwencji w sytuacji wystąpienia zbiegu przepisów ustawy (zastrzeżenia dotyczyły 79 interwencji na 118 skontrolowanych: O-I – 41 uwag na 66 interwencji, O-II – 8 uwag na 9 interwencji, O-III – 16 uwag na 17 interwencji, O-IV – 14 uwag na 26 interwencji).

Ujawnione nieprawidłowości polegały na:

- nałożeniu odrębnych mandatów karnych za każdy z naruszonych przepisów,
- nałożeniu mandatu karnego za jeden z naruszonych przepisów i jednoczesnym zastosowaniu pouczenia za naruszenie innego przepisu,
- zastosowaniu dwóch pouczeń, po jednym za każdy z naruszonych przepisów.

W 1 przypadku (O-IV) nie dokonano stosownej weryfikacji z uwagi na nieczytelny opis w notatniku służbowym, który nie pozwolił na jednoznaczne zakwalifikowanie zdarzenia.

W trakcie prowadzenia przedmiotowej kontroli, weryfikacji poddano również poprawność dokumentowania podejmowanych czynności służbowych, ujawniając łącznie 475 uwag (O-I – 257, O-II – 57, O-III – 45, O-IV – 74, Wydział Dowodzenia – 35, Referat Kontroli Odpadów – 7).

Większość zastrzeżeń dotyczyła dokumentowania interwencji w notatnikach służbowych (450 uwag) i polegała na:

- nieodnotowaniu podstawy faktycznej legitymowania – 3 uwagi,
- braku informacji o czasie lub miejscu zdarzenia – 13 uwag,
- braku informacji, w jaki sposób ustalono tożsamość osoby legitymowanej – 30 uwag,
- braku adnotacji, kto wystawił dokument tożsamości – 38 uwag,

- braku kwalifikacji lub błędnej kwalifikacji prawnej ujawnionego wykroczenia – 15 uwag,
- braku opisu lub błędnym opisem ujawnionego wykroczenia – 39 uwag,
- nieprawidłowym zastosowaniu pouczeń (pouczono za niezastosowanie się do znaku drogowego B-2 „zakaz wjazdu”, pouczono 2 razy z art. 95 kw (brak potwierdzenia OC i dowodu rejestracyjnego), pouczono 4 razy kierującego pojazdem za jazdę bez pasów bezpieczeństwa (kierujący i 3 pasażerów)) – 3 uwagi,
- błędnym zapisie adresu zamieszkania osoby legitymowanej – 1 uwaga,
- braku oznaczeń (w postaci cyfr arabskich) określających kolejną czynność – 139 uwag,
- nieodnotowaniu rodzaju podejmowanej interwencji (własna lub zlecona) – 41 uwag,
- nieodnotowaniu rodzaju nałożonego mandatu – 27 uwag,
- braku numeru lub wpisaniu błędnego numeru mandatu karnego – 15 uwag,
- braku wysokości nałożonego mandatu – 1 uwaga,
- niestosowaniu się do regulacji wewnętrznych w zakresie odnotowywania nazwiska osoby legitymowanej drukowanymi literami – 14 uwag,
- braku indeksu oznaczeń podjętej interwencji – 16 uwag,
- nieprawidłowych poprawkach pisarskich – 18 uwag,
- nieczytelnym prowadzeniu notatnika – 3 uwagi,
- zapisywaniu podejmowanych czynności bez oddzielenia ich od siebie – 2 uwagi,
- niewpisaniu pismem technicznym (drukowanym) stopnia, imienia lub nazwiska strażnika na stronie tytułowej notatnika – 30 uwag,
- braku nr służbowego na stronie tytułowej notatnika służbowego – 2 uwagi.

Stwierdzono także 92 przypadki braku adnotacji, kto wystawił dowód osobisty będący drugim dokumentem wpisanym do notatnika służbowego w trakcie legitymowania.

Ujawniono ponadto 27 przypadków nieprawidłowego wypełnienia blankietów mandatów karnych. Stwierdzone uwagi dotyczyły:

- błędnego opisu wykroczenia/błędnej kwalifikacji prawnej wykroczenia – 19 uwag,
- odnotowania nieprawidłowej liczby punktów – 6 uwag.

Nie stwierdzono uwag w zakresie wpisywanych kwot nałożonych mandatów oraz danych personalnych sprawców wykroczeń.

Ustalono ponadto, iż w elektronicznej bazie „Karta Pracy” w 34 przypadkach błędnie odnotowano czas podejmowanych czynności, w 3 przypadkach odnotowano błędną kwalifikację prawną ujawnionych wykroczeń, a w 1 przypadku odnotowano błędny nr PESEL osoby, wobec której podejmowano czynności.

IV. Zalecenia:

Biorąc pod uwagę wnioski sformułowane w przedmiotowej kontroli zobowiązuję:

1. Naczelników Oddziałów/Naczelnika Wydziału Dowodzenia/Kierownika Referatu Kontroli Odpadów do:
 - omówienia ze wszystkimi pracownikami zapisów art. 9§1 i 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń z podaniem przykładów sytuacji, w której zachowanie sprawcy jednym czynem narusza dwa lub więcej przepisów ustawy karnej lub, gdy sprawca dopuszcza się dwóch lub więcej czynów zabronionych;
 - zwrócenia uwagi podległym strażnikom na obowiązek:
 - a) prawidłowego stosowania środków (pouczenia, mandaty karne) w sytuacji wystąpienia zbiegu wykroczeń lub zbiegu przepisów ustawy,
 - b) prawidłowego i czytelnego zapisywania w notatnikach służbowych informacji dotyczących przeprowadzanej interwencji ze zwróceniem szczególnej uwagi na: podstawę faktyczną legitymowania, czas i miejsce zdarzenia, kwalifikację prawną ujawnionego wykroczenia, opis popełnionego wykroczenia, dane personalne

- legitymowanego, rodzaj dokumentu (seria, numer, kto wystawił dokument) lub oświadczenie, które stanowiło podstawę do ustalenia tożsamości,
- prawidłowego wpisywania na blankietach mandatów karnych opisu wykroczenia, kwalifikacji prawnej oraz liczby punktów karnych.
2. Naczelnika Wydziału Organizacyjnego do:
- uwzględnienia w trakcie prowadzonych szkoleń ustawicznych problematyki obejmującej stwierdzone nieprawidłowości z przeprowadzonej kontroli, zwłaszcza w zakresie prawidłowego stosowania środków (pouczenia, mandaty karne) w sytuacji wystąpienia zbiegu wykroczeń lub zbiegu przepisów.
3. Zastępcę Komendanta ds. operacyjnych/Zastępcę Komendanta ds. prewencji do:
- zapoznania się z wynikami kontroli i uwzględnienia stwierdzonych nieprawidłowości w sprawowanym nadzorze.

V. Odpowiedzialność za realizację zaleceń pokontrolnych:

Zastępca Komendanta ds. operacyjnych
Zastępca Komendanta ds. prewencji
Naczelnik Oddziału I Śródmieście
Naczelnik Oddziału II Krowodrza
Naczelnik Oddziału III Nowa Huta
Naczelnik Oddziału IV Podgórze
Naczelnik Wydziału Dowodzenia
Kierownik Referatu Kontroli Odpadów

VI. Termin realizacji zaleceń pokontrolnych: 8 luty 2019 r.

VII. Termin przedłożenia pisemnych informacji z realizacji zaleceń: 11 luty 2019 r.